

EUROPEISKA EPOKINDELNINGEN till 1500

Forntiden (ca 40 000 f.Kr. – 750 f.Kr.)

- Homo sapiens invandrar till Sydeuropa senast ca 40 000 f.Kr.
- I Sverige börjar isen ge vika ca 10 000 f.Kr. Forntid till 1000 e.Kr.

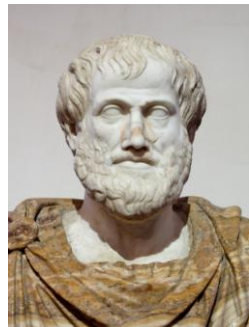
Antiken (750 f.Kr. – 500 e.Kr.)

- *Grekerna* – ’den västerländska civilisationens vagga’
  - en grund för vetenskapligt tänkande genom grekisk filosofi.
  - medborgarprincip dvs alla fria män är med och bestämmer (demokrati).
- *Rom* – från republik till kejsardöme och imperium
  - förde en stor del av det grekiska arvet vidare till Västeuropa
  - de romerska lagarna ger en grund för västeuropeisk juridik
  - politiska termer som senat, konsul, veto lever kvar idag
  - kom att bli kristna kyrkans centrum (påvedömet)
  - latinet blev gemensamt västeuropeiskt språk
  - imperietanken dvs idén om ett stort europeiskt rike levde kvar

Romariket var ett väl organiserat rike med väl fungerande kommunikationer och stor handel. Under 400-talet e.Kr. försvagades dock den västra delen av riket med centrum i Rom alltmer. Till sist invaderades denna del av germanska stammar (476 avsattes den siste västromerske kejsaren). Den östra delen, Östrom med centrum i Konstantinopel, fanns däremot kvar i 1000 år till.

Den grekiska antiken hade rötter i Orienten. I Mesopotamien och Egypten (bilden) uppstod skriftsystem ca 3000 f.Kr.

Den grekiske filosofen Aristoteles (384-322 f.Kr.) © Marie-Lan Nguyen /Wikimedia Commons.

Medeltiden (egentligen Syd- och Västeuropa)

- **Tidig medeltid (500 e.Kr. – 1000)**
  - från penning- och marknadsekonomi till själv- och naturhushållning (ekonomisk tillbakagång)
  - från stort enat rike till flera konkurrerande mindre (politiskt oroligt)
  - troligen en kulturell nedgång med mindre läskunnighet
  - Men tekniskt/materiellt en ständig utveckling särskilt inom jordbruket.

”Adam plöjer” (Historiska mueet)

Ett *feodalt ståndssamhälle* skapas med olika regler för de tre stånden – präster, adel och 'tredje ståndet' (dvs resten eller de som arbetar). Kungamakten blir svag genom *länsväsendet* som ger adeln stor makt. Ekonomi och produktion grundas på jorden och jordbruket. Rikedomar hos adeln skapas genom erövringar, inte handel eller produktion.

Under denna period låg Europa – såväl politiskt och ekonomiskt som kulturellt - snarast efter både det arabiska kalifatet och Kina.

- **Högmedeltid (1000-1300)**

- En blomstrande ekonomisk utveckling: handel och penningekonomi kommer igång. Borgarklassen av hantverkare och köpmän bildar stommen i en mängd nya städer.
- Även kulturell utveckling t ex universitet och katedraler. Kyrkans och påvedömets storhetstid

Ett tecken på att Europas styrka under denna tid var på uppgång var korstågen som varade i 200 år (1095-1296)

- **Senmedeltid (1300-1500)**

- En tidig kapitalism med rika borgare och bankväsende uppstår.
- Ekonomisk tillbakagång under Digerdöden men utvecklingen tar åter fart från slutet av 1400-talet bland annat genom de stora sjöfärderna och upptäckten av Amerika.
- Kungarna i Västeuropa kan tillgodogöra sig inkomsterna från handeln genom skatter och tullar. I konkurrens med adeln kan kungarna långsamt öka sin makt. Adeln får dock behålla sina ekonomiska privilegier, främst skattefrihet och ensamrätt till högre poster i kungens råd och den armé som kungarna nu kan styra helt över. I det största riket, det tyskromerska, har dock kejsaren svårt att upprätthålla verklig makt över alla mindre furstar.
- Kulturell blomstring under renässansen.

Många uppfinningar gjordes av européerna vid denna tid. Bland annat kan den viktiga boktryckarkonsten nämnas. Man utnyttjade också uppfinningar som gjorts av araber och kineser t ex de arabiska siffrorna (egentligen från Indien) och konsten att tillverka papper m.m.